

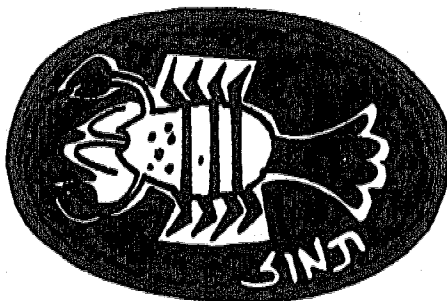
גבעת-חיים

עלון פנימי

הקיבוץ המאוחד

מס. 1003

יום ר', כ"ט בסיון, חשל"ג
29 ביוני 1973

העולה מרוסיה

תנאים הכלליים

עם עחידה

(המשך)

ש: כיצד חיים ברוסיה? מה המשכורת של מהנדס ומה משכורתו של פועל? איך כל אותם התנאים שביחד מהווים את רמת החיים?

ח: המשכורות נמוכות מאד. למשל, לי שילמו בחודש 150 רובל וזה כלל פרמיות שונות. ערך הרובל כערך הדולר. בניגוד למשכורת, כל המחירים בחנויות גבוהים נורא. למשל: מעיל חורף החל ממאתיים רובל, מעיל סתו - 90, מעיל גשם החל מ-50, שמלת צמר פשוטה החל מ-35, נעלי חורף החל מ-45, נעלי ילדים בערך 10 ו-12 רובל. לעומת זאת הדירות זולות יותר. גרתי בדירה של 3 חדרים, מטבח וכל השייך ושילמתי 16 רובל לחודש שכר דירה. על אוכל הוצאתי יחד עם שני הילדים 5 רובל ביום. הבעיה העיקרית היא שאין מספיק סחורה בחנויות ומעט הסחורה היא רק סטנדרטית. במיוחד קיים מחסור תמור בבגדים ובנעלים. וגם המזון אפסר לקנות מספיק בקושי. כל זה בנוסף למשכורת הנמוכה מאד. תנאים אלה מכריחים את כל המשפחות לכך שגם הבעל וגם האשה יוצאים לעבוד כדי להרויח לקיום. אחרת רמת החיים יורדת מתחת למינימום.

אספר לך, לדוגמה, על אחותי שהיא מהנדסת ובעלה מהנדס ומנהל מחלקה במפעל גדול של מכונות. הוא מקבל 250 רובל והיא 130 לחודש. להם שלושה ילדים והם גרים בדירה לוקסוס של ארבעה חדרים בחוף בית משותף. עבור הדירה עליהם לשלם 60 רובל לחודש אבל זה לא שכר דירה כי אם שיעור חשלום עד לרכישת הדירה שתהיה בעוד כמה שנים שלהם.

ש: ומה התנאים של הפועלים הפשוטים? הרי לא כולם מהנדסים.

ח: בחברה בה אני חייתי היו הרבה מהנדסים. בכל זאת יודעת אני את תנאיו של הפועל הפשוט. זה מתחיל מ-20 רובל לחודש עבור עבודה לא מקצועית וכמובן ששום משפחה עם ילדים לא יכולה להחזיק מזה אלא בתנאי ששני ההורים עובדים, וגם אז בקושי. מזכירה במשרד מתחילה מ-50 רובל לחודש וזה עלוב מאד. - לא, אין שום תוספות. לא תוספת משפחה ולא תוספת בעד ילד אלא החל מהילד החמישי!

ש: איך להעריך רמת חיים רק לפי המשכורת. מה כל יתר התנאים הסוציאליים, כגון מספר שעות העבודה ביום, בשבוע, חופשות, פנסיה, ביטוח בריאות, מיסים ועוד?

ח: כולם עובדים 8 שעות ביום וחמישה ימים בשבוע ואחר כך מקבלים יומיים חופשיים. במקומות של עבודה גופנית קשה מאד, כמו במיכרות, עובדים רק שש שעות ביום וכך גם בעבודות מסוכנות או מזיקות לבריאות. יש גם מיכרות בהם עובדים רק 4 שעות ורק למשך חמש שנים. חופש שנתי מחחיל לכולם מ-12 ימים בשנה ועולה משנה לשנה וגם קשור לדרגה המקצועית. אני קיבלתי 24 ימי חופשה בשנה. היו כאלה שקיבלו מעל חודש. תנאים מיוחדים טובים קיימים בצפון רוסיה ובסיביר. שם יש משכורות גבוהות מאד ותנאים סוציאליים מצויינים. רבים נוסעים לשם לכמה שנים כדי "לעשות כסף" וחוזרים כדי לחיות כמה שנים טובות בדרום היותר חם. בסיביר בונים עכשיו שכונות וערים ובהם דירות עם שיכלולים שלא קיימים בשום מקום אחר ברוסיה.

ש: כאשר שני ההורים חייבים לעבוד, מה קורה עם הילדים?
 ח: כבר החל מגיל שלושה חודשים משאירה האם את הילד במעון חינוכות ויוצאת לעבודה. במפעלים גדולים ישנם פעוטונים וגני ילדים בתוך המפעל. הילדים חיים שם מ-8 בבוקר ועד חמש אחה"צ ואז לוקחים אותם ההורים הביתה. כמובן, בסוף השבוע, כל ילד נמצא יומיים עם הוריו כל הזמן. ישנם גם מעוני ילדים בהם חיים הילדים ימים ולילות במשך כל השבוע ונפגשים עם הוריהם רק בסוף השבוע. המחיר בעד אחזקה ואוכל לילדים נמוך מאד ועולה, למשל, בגן הילדים בין 13 ל-15 רובל לחודש. זה חלוי גם בגובה המשכורת של ההורים.

כל זה נשמע אולי די טוב, אבל הצרה היא שהטיפול בילדים גרוע והגננת איננה טובה. היחידה החינוכית גדולה מדי (בגן 25 ילד) ועם קבוצת ילדים כזאת עובדת רק גננת אחת ומטפלת אחת. עובדות אלה אינן מספיקות, מה עוד שאין תנאים להשאיר את הילדים בחוץ. האקלים אינו מאפשר זאת ברוב ימי השנה. ובפנים הבית צפוף ואין תנאים מתאימים למשחק ולעיסוק של כל כך הרבה ילדים.

ש: מה במקרה של מחלה?
 ח: ברוסיה קיים ביטוח בריאות ממשלתי וכל הטיפול בחולה הוא חינם. משלמים מיסים פרוג-דסיביים לממשלה והם כוללים את ביטוח הבריאות. בערך 8 רובל מיסים מכל 100 רובל משכורת. בדרגת משכורת גבוהה יותר - משלמים יותר מיסים.

מוחר לבקר ללא חשלוים במרפאתו של כל רופא וזה כולל את הילדים. במקרה והילד חולה, מגיעים לי בחור אם 3 ימי חופשה במשכורת מלאה ואחרי זה ימי חופשה לפי הצורך של הטיפול בילד-ללא הגבלה, אבל בלי חשלוים משכורת. לפי הוראת רופא מקבל כל בית חו-לים את החולה וכמובן ללא חשלוים. הרופאים ברוסיה טובים מאד והיחס החולה טוב מאד גם אצל הרופא וגם בבית החולים. לא חסרים רופאים וגם לא אחיות, אבל חסרים עובדי משק ונקיון, עובדי מטבח ועובדים פשוטים בבתי החולים. בכפר המצב יותר קשה, שם חסרים רופאים מקצועיים. כל הוצאות הדרך כדי להגיע לרופא מקצועי בעיר הם על חשבון המ-שלה ובמקרה דחוף זה כולל טיסה מן העיר הקטנה לעיר הגדולה. המצב חמור יותר בנוגע לתרופות. גם הן ניתנות חינם, כמובן, אבל קיימות רק תרופות סטנדרטיות וההמצאות הרפואיות האחרונות טרם הגיעו לחלוקה במרפאות ובבתי החולים. בארצות המערב קיימות תרופות חדישות למחלות לב, סרטן, לחץ דם ועוד שאין להשיג אותן ברוסיה כלל. וכאן עלי לציין תופעה שלילית. במקרה והחולה הוא שר בממשלה או מנהל מפעל חשוב או בעמדה אחרת בחוץ הצמרת - משיגים עבורו גם תרופה נדירה. ויש ספרטים שלוקחים מחירים מופקעים בעד תרופות מיוחדות וכל העם זועם וכועס על המקרים האלה שהם מקרים כלל לא נדירים. למרות זאת חושבת אני שהדאגה לבריאות העם היא ברוסיה ברמה נאותה.

ש: מה נעשה בהסיה בשביל בידור העם, בשביל השכלת העם ובשביל הנאה וסיפוק מהרפעות תרבות?

ח: ישנן פעולות תרבות רבות והן הרבה יותר זולות מאשר כאן. הכרטיס לכל סרט עולה כמו חצי לירה ישראלית, לאופרה ברמה טובה מ-70 אגורות ישראליות ועד 3 רובל. הצגה בחיאטרון לירה וחצי בממוצע. בריגה, למשל, קיימות כמה וכמה תיאטרונים גדו-לים ועוד הרבה להקות קטנות. בחלקם הם מציגים בלטיכית ובחלקם ברוסית. ישנם גם כמה תיאטרונים לילדים שמציגים יום יום. כמו כן מחקיימות הרבה מאד קונצרטים. הכניסה לקונצרט של התזמורת הפילהרמונית היא החל מ-30 אגורות לסטודנט ועד חמש ואלה קונצרטים עם סולנים ממוסדקה ומכל הארצות המערביות כולל צרפת וכולל ארה"ב. בקונצרטים אלה שומעים מיצירות קלאסיות ועד למודרניות ביותר ועד לג'ז. בכל קיץ מחקיימים פסטיבלים למוסיקה קלאסית ושם מבצעים את הסימפוניות של כל המלחינים הקלאסיים והמודרניים. יש רק צרה אחת: למרות שקיימות כמה תזמורות גדולות בריגה ולמרות שהן נותנות קונצרטים כמעט ערב ערב - קשה מאד להשיג כרטיסים. הקהל זורם לקונצרטים ואוהב מאד לשמוע מוסיקה טובה. אני אינני שייכת לחובבי הג'ז. בכל זאת אני יודעת על המון להקות גדולות וקטנות של ג'ז שמופיעות בהצלחה רבה. התעכבתי כל כך הרבה על הופעות במוסיקה כיוון שאני עצמי אוהבת מוסיקה ושמעתי הרבה קונצרטים אבל יש גם הרבה הופעות של ריקודים, תיאטרונים, מקהלות, חערוכות ועוד ועוד.

ש: מה ברדיו ובטלוויזיה?

ח: לכל אחד יש גם רדיו וגם טלוויזיה. שומעים ברדיו הרבה חחנות וגם מחו'ל. אשר לסל-ויזיה רואים בריגה שני ערוצים - אחד מקומי מריגה והשני ממוסדקה.

בסיכום אני חושבת שישנה פעילות חרבותיה ענפה מאד ברוסיה ועל רמה גבוהה מאד. גם המפעלים החעשייתיים משחלבים בזה זלכל מפעל יותר גדול יש תיאטרון, מקהלה, תזמורת, להקת ריקודים ועוד. גם מחקיימים חוגים בכל מפעל לאמנויות שונות - לציור, פיסול, שירה, ריקודים וגם לכל מיני החביבים.

ש: לפי מה שאח סיפרת על התנאים הסוציאליים, על הבריאות ועל התרבות ברוסיה כלל לא כל כך רע שם ורציחה לשאול אותך, עחידה, למה את וגם אחרים עוזבים את רוסיה?
 ת: קיימת אנטישמיות חזקה ברוסיה, לא רשמית, לא של הממשלה. אבל מושרשת עמוק בעם. זה מחחיל בגן הילדים. מפלים לרעה את ילדי היהודים. אחר כך כאשר הילד עובד לבית ספר תיכון ואחר כך בקבלה לאוניברסיטה, אין מספיק מקומות לימוד ולכן יש סלקציה והסטודנט היהודי יוצא מקופח וכאשר יש משכרים כלכליים וחסרים מצרכים וקורים כל מיני פגעים - תמיד תמיד אשמים היהודים. והגויים אומרים לנו: למה שלא תעלו לישראל ותעזבו אותנו?

קודם היתה האנטישמיות ואחר כך התחילה התנועה הציונית והיא התחילה במחורת. היום יש כבר תנועה ציונית ממש. ועכשיו אומרים לנו הגויים איננו מוכנים לחנך ולהכשיר מהנדסים בשכיל ישראל. היום יש כבר יהודים בעלי תודעה יהודית וגאווה עצמית. ומי שקודם קרא לבנו בשם אלכסנדר מעיז לקרוא לו היום אברהם. בחקופה סטלין שלחו לסיביר אלפי יהודים מריגה והם לא חזרו משם. הם היו קומוניסטים טובים. לא הסבירו להם ששולחים אותם כיוון שהם יהודים. אמרו וטענו שהם פעלו נגד המשטר. שלחו גם לא יהודים - אבל הרבה פחות. ואנו היהודים בריגה לא שכחנו את זה. סטלין מת אבל יורשיו חיים וחוזרים למשטר.
 לא מחמיצים שום הזדמנות להשמיץ את מדינת ישראל וככל הרצאה ואינפורמציה בעתון, ברדיו ובטלוויזיה מדברים על ישראל בגנאי ובמיוחד אחרי הנצחון במלחמת ששת הימים. ודווקא בגלל זה מהלכדים היהודים ביחד, הופכים לציונים ורוצים לעלות לישראל.

שנה השל"ג - כ"א' אלול

סיכומי בניים וחחזית

בימים אלה גמרנו סיכומים חצי שנתיים לשנה הנוכחית וערכנו מחדש חחזית כלכלית בנסיון אומדן מצד המשק לשנת הפעילות הל"ג - 1972/73.
 ה כ נ ס ו ת

בידולי שדה ומטע.

כוחנה: שטח הכוחנה השנה הוא כשטח הכוחנה אשתקד. בעונה שעברה כ-920.000 ל"י לעומת 850.000 ל"י בשנה הקודמת.
תפוחי אדמה: בתוכנית היה לגדל כ-200 ד' לעומת 150 ד' בשנה הקודמת. אולם השנה ביטלנו בידול זה עקב החחזית לירידת הרווחיות ובגלל בעיות קרקע.
הירס ל"גח": המשק נענה לפניית המפעל ומגדל 180 ד' הירס. הסיבות להיענות זו הן - א. היענות לפניית המפעל נוכח קשיים לא רגילים בהתקשרויות על זריעה ששתיים למטרה זו. ב. הסיכוי לתוספת יכול ירק לרפת נוכח העלייה הפנטסטית במחירי המזון והמספוא לבהמות.
בידולי מספוא: פחות או יותר מגדלים לפי התוכניות מראש. יש קשיים בביצוע וזאת כיוון שהענף איננו מאורגן כענף עצמאי. אין ספק שעלינו לעשות בנידון על מנת להחליף מכסימם מזון מרוכז ויקר בחוצרת עצמית, שיכול להיות זול בהרבה במידה ויבוצע כהלכה. סך הכל הכנסות צפויים מגידולי שדה ומספוא כמיליון וחמישים אלף לירות לעומת 993,000 בשנה שעברה וכמיליון ומאה עשרים ושישה אלף לירות בתוכנית. הירידה נובעת כולה מכך שלא גידלנו תפוחי אדמה.

ורדים: גמרנו את העונה עם יכול של כמיליון ושש אלפים פרחים לייצוא לעומת כ-960,000 אשתקד. לא הגענו לביצוע של כל התוכניות. חחזית ההכנסות כ-350 אלף לירות.
פפוס: סיכומי הקטיף מראים עלייה של כ-250 טון לעומת השנה שעברה, אולם ירידה באחוז הפרי לייצוא. זאת עקב הפגיעות החמורות של פגעי טבע וגם בגלל בעיות שיווק. חחזית ההכנסות כ-960 אלף לירות לעומת 864,000 ל"י בתוכנית.
אבוקדו: קטפנו כ-150 טון לעומת 100 טון אשתקד, הכל בהתאם לתוכנית. גם המחירים היו טובים. אומדן ההכנסות 320,000 ל"י.
נשירים וכרם: היכול עדיין לפנינו. השנה צפויים יכולים טובים בחפוחים - כ-230 טון. סך הכל אומדן ההכנסות כ-400,000 ל"י משהו יותר מאשר אשתקד.
 ענפי החי

רפת: לא הצלחנו להגיע לתוכנית הייצור בגלל פיגור בגידול האיננוטר ועקב חוסר מקום לשיכון פרות. בסוף השנה נעמוד עם כ-475 פרות במקום 500 לפי התוכנית ועל כן גם יחסר לנו כ-350,000 ליטר חלב למילוי התוכנית. גם בשיווק עגלים לא נגיע למלא את התוכנית. אומדן ההכנסות (ללא עלייה ערך) הוא כ-2,280,000 ל"י לעומת כשני מיליון וחשעים וחמישה אלף לירות בתוכנית. כל עליית ההכנסה באה לנו מעליית המחירים (מחיר החלב הועלה מ-53 אג' ל-65 אג' לליטר). אולם ניתוח תוצאות הענף מוכיח שכל עליית המחירים נספגה על ידי גידול התוצאות כאשר מחיר התוצרת עלה ב-25% ומחיר החציר והקש הוכפל.

ה י ד י ם : בשלוחת הפיטום שופר המצב בהחלט ואחוז התמותה כעת סביר ואינו עולה על המקובל. במשך מחצית השנה שיווקנו כ-282 טון לעומת 156 טון אשקד. וזאת באותה הכמות של הערובת. בשלוחת הרבייה שינינו אח שיטח הגידול. ירדנו אמנם בכמות ביצי החורף מ-176.000 ל-120.000 אולם לעומת התוכנית הפיגור הוא רק בעשרת אלפים ביצים ופיגור זה עתיד להתחסל כמעט. במשך השנה בהפעלת התוכנית החדשה. ירדנו יחד עם זה בכמות התע-רובה בכ-20 אג' לביצה והסכנו סכומים גדולים על ביטול שני מחזורי גידול (מתוך חמישה במשך השנה). נראה שהמצב שופר: אומדן ההכנסה כ-מיליון 780.000 ל'י לעומת כמיליון 550.000 ל'י אשקד.

סך הכל ההכנסות הצפויות בחקלאות כ-7,630.000 לעומת כ-6,750.000 ל'י אשקד וכ-7,114.000 ל'י בתוכנית.

ע נ פ י ה ה ע ש י י ה

"גח". תוכנית ההכנסות מ"גח" היחה כשני מיליון לירות. אולם נוכח התוצאות הבלתי רווחיות יחסית בשנה שעברה ונוכח תוצאות עונה זו בסחיטת הפרי הורדנו את האומדן ברבע מיליון לירות וזאת על אף הגידול בימי עבודה. כמובן שפה עלול לחול שינוי כלשהו ומשמעותו עלולה להיות בעלת חשיבות רבה למשק ותהיה בסדר גודל ניכר כפי שכבר קרה בשנית חש"ל וחש"א משום שב"גח" כל שינוי הוא נטו.

"לימת". גם השנה "לימת" לא תגיע לחלוקת רווחים בפועל אולם תחרום מעבר להכנסתה הרשומה לחיטול חוב העבר. עם זאת הגדלת מספר ימי העבודה והגדלת המחיר ליום עבודה יהיו סבירים. "לימת" תגיע ל-275.000 ל'י הכנסה וזה יהיה 80 ל'י יום עבודה.

בעבודות חוץ ושונות - צפויות הכנסות של כמיליון מאה וחמישים אלף לירות בהתאם לתוכנית.

סך הכל הכנסות לא מענפי החקלאות כ-3,200.000 ל'י לעומת 2,850.000 אשקד וכ-3,400.000 בתוכנית. הגידול היחסי וסך הכל ההכנסות המשקיות הצפויות הוא כ-12,9% לעומת אשקד וכ-3,5% לעומת התוכנית.

ה ו צ א ו ת

התהליך האינפלציוני פוגע במשק היצרני במיוחד, היות ועלייה ההכנסות למעשה זוחלת ומפגרת אחרי עליית ההוצאות ואיננה מצליחה להדביק אותה. עלו במידה רבה הוצאות העבודה והקיום: בין חצי השנה הזו לחצי השנה המקבילה אשקד עלו הוצאות הקיום לאוכלוסיה הקבועה במשק כ-16,7%, הוצאות העבודה הכוללות עלו כ-16,3%. היות והתהליך הזה עדיין בעיצומו אומדן ההוצאות של הקיום ושל העבודה לכל השנה מראה עלייה ב-16,2% לעומת השנה שעברה.

הוצאות ייצור. בשנה שעברה היו הוצאות הייצור השוטפות כ-4,200.000 ל'י, בעיקרו של דבר לחיפועול המשק החקלאי. אומדן הוצאות הייצור השנה כ-5,250.000 ל'י כלומר עלייה ב-14,1% לעומת אשקד וכ-7% לעומת התוכנית, כאשר בולטת במיוחד העלייה בהוצאות הדלק, חלקי חילוף, מכונות ורכב, מחירי החציר והקש ומחירי התערובת - כן העלייה במחיר שירותים קנויים למשק כגון מיון ואסום פרי, אריזה וכו'. לעלייה בהוצאות הייצור השוטפות יש להוסיף גם עלייה של 12% בהוצאות מימון (ריבית) וכ-20% בהוצאות כלליות ומיסים פרט למס הכנסה.

השוואה יחסית של אומדן ההכנסות וההוצאות מראה שמול גידול יחסי של 12,9% בהכנסות יש לזו גידול של כ-15% בהוצאות לעומת השנה שעברה, ו- לעומת התוכנית: מול גידול של 3,5% בהכנסות יש גידול של 6% בהוצאות. לכאורה המספרים אינם מדשימים. אולם יש לזכור שכל המספרים הכוללים הללו הם ברוטו על מחזור של קרוב לעשרה מיליון לירות אשקד וכ-11 מיליון לירות השנה. אבל היות והנטו (רווח והפחתה) הוא אצלנו סך הכל כמיליון וחצי הרי שההפרשים הופכים להיות משמעותיים ביותר ופירושו "חסרון כיס" של כ-300.000 ל'י בין התוכנית לבין התוצאות הסופיות כפי שהן נראות כיום.

לנקודה זו יש משמעות נוספת. למעשה המערכת המשקית והחברתית אצלנו איננה גמישה דיה על מנת לחאם את עצמה במצבים כאלה. בפועל כמעט בלתי ניתן אצלנו לבטל היום תוכניות השקעה ופיתוח שכבר הוחלט עליהן. האם יכולים אנו היום לעצור בפיתוח המשק? הרי פירוש הדבר שבשנים הבאות מצבנו יחמיר. האם יכולים אנו היום להחליט לעצור בהשקעות שכבר הוחלט עליהן להרמת רמת החיים כגון בחדר האוכל ובמטבח, במכססה, בשיפוצים של שיכונים וכו' או בבניית שיכון חדש? יתכן שזהו מה שעל המזכירות היה לחבוע היום מן הציבור. נראה לי בכל אופן שלקראת השנה הבאה לא יהיה מנוס מהקטנת התוכניות וההשקעות לעומת השנה הנדוכחה אלא אם יחול שינוי רציני במצב, דבר שאני אינני צופה אותו לטווח הקרוב.

סולל

לנארה ויהודה
להולדת הבת
לסכתא-רבא זלדה ברון
למשפחות קיל וגלר הסבאים והסבתות
לדודים והודות ולכל השאר

"גח" איננו מפעל איזורי

בערב הצווחא האחרון שהוקדש לחברים שואלים ובעלי תפקידים משיבים" ניסיתי להעלות כמה שאלות לגבי מידת המעורבות של מוסדות המשק שלנו והכוונת התפתחות המפעל וכן בשאלת היכולת והרצון של כל חבר להשפיע על הנעשה שם ואם אמנם קיימת מדיניות כלשהי לגבי עתידו של "גח". באופן קונקרטי שאלתי על נוהלי קבלת שכירים נוספים, על הנחיות המזכירות לנציגינו בוועדה לבדיקת המשך קיומה של מחלקת הירקות - החידס והזיחית, וכן על הבעיה של העסקת נערים שכירים במשמרת לילה. (וכאן בסעיף האחרון העיקר אינו, כמובן, בצד החוקי כי אם במשמעות הפשוטה האנושית וההיגיונית). להכנס לפרטי התשובות שניתנו - אין טעם במקום זה.

אך אפשר וכדאי להתיחס למשפט אחד בדברי התשובה שבה נאמר: (הציטוט לפי הזכרון) "מבחינה מסוימת "גח" לגבינו כמו מפעל איזורי שאין לנו שליטה עליו" אם נתכוונו דברים

אלה לתאר את המצב העובדתי שבין המשק להנהלת המפעל בהווה חזקה על אומנם שהוא יודע מה הוא סח.

אך באים הדברים כקנה-מידה להתיחסותנו בעתיד לנושא הרי שאני מחקומם. היום צריך להבהיר לעצמנו הבהר היטב: מחציתו של המפעל נמצאת בבעלותנו. כלומר: שמורה לנו זכות וטו על כל צעד שקשור בהשקעות פיתוח, חיכוך סוגי מוצרים והיקף הייצור, התווית מבנה החברתי הפנימי של המפעל, כולל בעיית השכירים בתוכו. במובן זה נחוץ להבהיר מעל ומעבר לכל ספק - "גח" היה והנו מפעל שלנו. זה הענף הראשון במספר המועסקים, בגודל המחזור ובחרומתו בפרנסת ישובנו. ומתוך כך גם בהשפעתו על עיצוב החברה. לכן אין אחיזה להשוואה אל המפעלים האיזוריים שכ-40 קיבוצים שותפים בהם. חוששני שהמורכבות של היחסים עם המשק השותף מאפשרת (למי שמחפש אפשרות כזאת) לטשטש ולהמעיט, וקודם כל בחודעת עצמנו, את מידת הזכות והחובה שיש לנו לממש את זכותנו לפתח את המפעל על יסוד דוח קיבוציים. שני קיבוצים גדולים המונים ביחד כ-1000 חברים אינם מסוגלים לתכנן מפעל העשייתי משותף הבנוי על נושא עצמי? הרי זה לעג ועלבון לשכל הישר ויאוש מהיותנו אנשים הבוחרים בדרכם ושולטים בגורלם. ובמאמר מוסגר על המפעלים האיזוריים: השנה נמנית על צוות המורים שלנו בבית הספר האיזורי "חוף הכרמל". המבנה האיזורי סייע להפוך את החינוך שלנו ליותר קיבוצי במסגרת ניסוי חינוכי ראשון מסוגו. סגל המורים הוא כמעט על טהרת חברי קיבוצי האיזור. כל עבודות השירות העצמי והנקיון מתבצעות על ידי התלמידים והמחנכים. בני כיתה י"ב ממשקנו בחרו שלא לגשת לבחינות הבגרות והחזירו ליושנה את תקופת העבודה בענפים מחופש פסח ועד לגיוס. כלומר: מפעל איזורי אינו בהכרח מושג זהה עם התפרקות מגישה קיבוצית. הן במפעל מקומי והן במפעל איזורי קובע הרצון של צוות העובדים. ומגשימים מה שרוצים ומה שחושבים לנחוץ להגשים. כל נסיון להחליט בבורמס "אוביקטיביים חיצוניים" שאין לבן תמוחה שליטה עליהם יש בו מלבד בריחה מאחריות על מעשים, גם זריית חול בעיניים. קיבוץ עין-חרוד המאוחד עבר השנה משבר רציני ביחסים בין הציבור ככלל לבין הנהלת ביח"ר "פלדוח". זעזועים חברתיים ואישיים עמוקים עברו על ישוב זה שכבר ידע קרעים קשים בעבר.

האם נלמדים אצלנו לקחי המאורעות הללו? האם ניתן למנוע בעוד מועד התרחשויות דומות בישומם אחרים שחוצאותיהן החברתיות מי ישו? ימים יגידו.

בכיתה י"ב השנה עסקנו בלימוד הנושא של הצבר הון על יסוד ניצול העובד השכיר ובעיית השליטה המינהלית בעבודת הזולת על יסוד בעלות על ההון. קיימנו במסגרת הנושא ביקור במפעל למוצרי פלסטיקה של מעגן מיכאל ("פלסאון") כדי לראות בפעולה העשייה קיבוצית בעבודה עצמית. והעובדות מדברות בעד עצמן. מחוץ צוות של 60 עובדים במפעל רק שניים משוחררים מעבודה בייצור ובמשמרות, המחנהלה על פי חורנות שכוללת גם מהנדסים, כימאים, עובדי אחזקה ומשרד. המפעל ריווחי ביותר. יכול היה כמובן לשלש את מספר עובדיו על פי הביקוש למוצרי, אלא שהגבול הוא הנושא האנושי העצמי. ואין זזים מכך כמלוא הנימה.

לפטור עצמי בלא משהו אישי אי אפשר: ריבוי הרשימות בנושא זה של התעשייה במשקנו מהווה מעין ביטוי לסירוב להכנס לעובדות שנוצרו ולסירוב להסתגל אליהן ולהעמיד פנים כאילו מאומה לא קרה ולא קורה. ביטוי הוא גם לכך שאני חש שטרם הגיע הזמן להוראש מהסיכוי לשנות. בשבילי אין זה עוד ויכוח ועוד רשימה מענייני דיומא. אין זו בהרגשתי שעת המילים היחרות. ואפילו זמנם של המילים הצודקות והיפוח עבר כבר כנראה. פשוט אין צורך בהם. אשתקד מלאו 40 שנה למשקנו. שנה זו לא נוצלה לחשבון נפש ולחשבון העתיד - וחבל, והנה, בקרוב אגיע גם אני לגיל 40. תולדות המשק כמעט זהות לתולדות חיי. אבל עדיין עלי לקבל החלטות, כי בהרגשתי מוכן אני תמיד וערוך להתחלות חדשות בחיי הקיבוציים ולהסקה מלוא המסקנות האישיות. ולנחלה לא הגעתי. שאלח חינוך ילדי מעסיקה אותי היום מאד והיא מקטינה את יכולתי הנפשית להתפשר עם דברים שלכאורה כבר הסתגלתי אליהם. לא אוכל להשלים בשום אופן שהם יגדלו מקטנות במשק קיבוצי הנוגד יום בודו ומקיים יחסים עם ציבור שכירים על יסוד של שליטה מינהלית ובעלות על ההון במקום על היסוד הקיבוצי של שוויון ערך האדם ועבודתו, שוויון ערך כל אדם הנכרא בצלם.

תגובות

נסיון שנכשל

אין לך אדם ויהיה זה הנקלה ביותר, שלא תמצא בו משהו טוב. ואין לך מבצע חברתי, לא כל שכן קיבוצי, גם אם לא הצליח ביותר, שלא תוכל לומר משהו לשיכחו. אחר מבצע - "שאלות ותשובות" לא מצאתי איש שהיה מוכן לומר משהו לטובתו. ואני שאלתי רבים. ולא בגנות הרעיון דיברו אלא בגנות הביצוע. הרעיון דווקא נתקבל יפה וברצון על החברים, על כך העידו השאלות הרבות שהוכנו וריבוי המשתתפים בערב עצמו.

השאלות היו שונות ומגוונות ונגעו להרבה משטחי חיינו - ולאור דווקא בענייני צריכה פרטית בלבד. על מה שאלו החברים: על העבודה השכיחה ב"גח", על עבודת לילה ב"גח", על סידורי האסיפה הכללית ועל האנדרטה לנופלים שהוזנחה ועוד. וחזרו ושאלו מדוע אין לנו רכז שירותים, ואיפה וועדת החתונות ומדוע אין - על אף כל ההחלטות - מועדון לחבר (ולהבדיל) בית שימוש ציבורי וחד טלפון ציבורי מסודר. והחברים רצו גם לדעת מדוע קיימים אצלנו נוהגים מסויימים בענייני הצריכה האישית, כגון חיוב חשבון החבר על פרי-סים חיוניים וכו'. על מה אם כן, קבלו החברים? על ליקויים בכית שלנו, על חוסר דאגה לענייני הציבור הכלליים ועל חוסר יחס לפרט במקרים מסויימים. האם זה ענין של מה בכך?

אין לצפות לשינוי סדרי עולם בערב אחד, אך החברים ראו כמבצע זה סימן לרצון של התחלת בדיקה ותיקון פני הדברים בדומה לקיבוצים אחרים שמחפשים דרכים שונות לתיקון פגמים בחברה.

השאלות הוכנו היטב - והתשובות? להוציא כמה מקרים יוצאים מן הכלל, בהם ניתנו תשובות כראוי ואחר הכנה, הצטיין יחס המשיבים - ובעיקר של אלה מבין חברי המזכירות - בזלזול כלפי הציבור. אם לא ניתן לקיים את הערב כשכל המשיבים נוכחים צריך היה לדחותו למועד אחר. התשובות שנמסרו לפירסום היו מחמקות, שטחיות, מלוות חירוצים ולעתים לא לענין.

החברים יצאו בהרגשת עלבון - וחבל. ערב שאלות ותשובות עשוי להפוך למוסד מועיל אצלנו, בעיקר אם יחזרו על המבצע פעמים אחדות. אך רק בתנאי שהשאלות יופנו למקום הנכון ויטופל בהן ביחס כנה ויוסקו מסקנות.

חרצה

אמריקה ו"הודים"

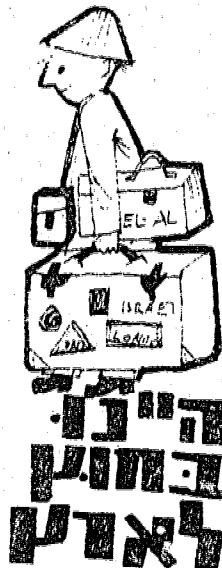
במסגרת סיורי בארה"ב שהיחי באיזור אחד, צפוניית לסן פרנסיסקו בעיירה קטנה סונומה, בה משוכנים משרדי החברה לגידול הודים במדגרה ובמעבדה. מסביב לעיירה זו בהיקף של 30 מיל מפוזרים כעשר חוות חלקן לביצי רבייה ולבשר וחלקן ללהקות רבייה לטיפוח. סך הכל אורזים באיזור חוות זה כ-11 מיליון ביצים לשנה. 85% מהן משווקים בארה"ב ובארצות העולם כביצים לרבייה וכ-15% מודגרות במדגרה שלהם לחידוש להקות הטיפוח המקומיות לשנה הבאה. כיוון שהייתי במקום זמן רב יחסית יצא לי לשוחח עם כל האנשים האחראים על הש-טחים ולראות את רוב החוות בהתאם לדברים שענינו אותי.

המשרד כולל כ-20 חדרים וכ-30 פקידים, כולל מחשב אלקטרוני העוקב אחרי הלהקות השונות ומעבד תוכניות טיפוח. המעבדה כוללת כחמישה רופאים וטרנרים העוסקים בחחומי מחקר שונים, כגון חברואה, גנטיקה, שיטות הדגרה והגברת ההטלה וכן מחקר בטבילת ביצים בחומרים אנטיביוטיים שונים. צמודים למעבדה מיבנים ושדה נסיונות.

החוות עצמן שונות בהישגיהן ובשיטות עבודתן כהתאם למנ-הל, לצוות ולהנחיות הניתנות מהמעבדות ומהמשרדים. כחלק מן החוות ישנה אבטלה סמויה גדולה מאד וחלקן עובדות ביעי-לות. כחלק יש הישגים מקצועיים גבוהים ובחלק נמוכים. כמו כן שונה האקלים באיזורים אלה מחווה לחווה בהתאם למקו-מה. (בקרב האוקיינוס קריר ובפנים הארץ חם יותר).

ואלה הדברים שהרשימו אותי במיוחד:

- א. כל ענין הטיפוח היה חדש בשבילי לגמרי וחרם להכנתי את הענף, התפתחותו ואפשרו-יותיו. כמו כן למדתי איך אנחנו בגבעת-חיים משתלבים במסגרת זו, מה מקור לסוגי האפ-רוחים ומה המחדלים בתחום זה והאפשרויות לשיפור ההטלה והטיב על ידי טיפוח.
- ב. אחת הבעיות הרציניות שלנו היא מחלת הנשימה המהווה מקור להרבה מחלות אחרות והגוזלת ממון רב בתרופות. בארה"ב מחלה זו אינה קיימת. נערכות בדיקות דם קפדניות בכל להקות ההטלה ובאם מגלים את חיידקי המחלה משווקים את הלהקה. כך שאין אפשרות של העברת המחלה דרך הביצים וכמובן שבעיות התברואה קטנות בהרבה מאשר בארץ. נראה לי שזה אחד הדברים שאנחנו (כמדינה) צריכים להתחיל לעבוד עליו ברצינות ועד כמה שידוע לי כבר נעשים מאמצים בכיוון זה.

ג. בנושא הטיפול בדוגרנות במטילות על מנת להשיג יותר ביצים ישנם שם חוואים שהגיעו להישגים מרשימים ובאם יהיה לנו כוח האדם הדרוש נוכל על ידי השקעה קטנה יחסית להגיע למספר רב יותר של ביצים למטילה.

ד. בנושא חיסונים שונים נגד מגיפות השיטות הנהוגות שם דומות מאד לשלנו בשנה וחצי האחרונות, ואגב השנה הנוכחית תיגמר אצלנו בתוצאות מקצועיות טובות.

ה. ראיתי גם מספר מכשירים מתוחכמים שבוודאי יוסיפו לנו הקלה בעבודה, בריאות יהודים ולעובדים ויעילות, כגון - מכונת עזר להזרעה, בריכה לחיטוי גלגלי מכונות, מכונות להובלת הודים, משחטות משוכללות ונוחות. (יתכן שחלק מהשיכלולים במשחטות נוכל ליישם במשחטה ההולכת ונבנית באיזורנו).

סך הכל במסגרת הכשרה לצורכי הענף מילאה הכשרה זו את הציפיות וגם הייתה זולה יחסית ואני תקווה שהכשרה נוספת יינתנו גם בעתיד בהתאם לחידושים ולשינויים בארץ ובעולם.

גלעד

בעיות וסיכונים

לאחר "הפוגת מה" במספר הלידות, אנחנו מתחילים להיערך לקראת גל גדול של ילודה העולה על כל החזיונות.

עד להעברות לכיתה ולגנים נסחר מבחינת המקומות לחינוכות, אך ברור כבר עתה על פי הנחונים שיהיה צורך בבניית פעוטון חדש. מתחילים לטפל עתה בחוכניה במיקום.

המצב מבחינת כוחות עבודה בטיפול, אינו עונה על הצרכים ובמיוחד לגבי החינוכות הקטנים. בעיות שאינן חייבות המציאות מתעוררות פשוט בגלל חוסר מטפלות מנוסות וחוסר הדרכה לאמהות צעירות, הזקוקות להכוונה ותמיכה, בזמן הראשון לפחות. מסחמן סיכוי לאינש כחי החינוכות הפרוביזוריים (ש קבוצות של חינוכות) על ידי מטפלות יותר מנוסות, אחת על כל שתי קבוצות. קושי נוסף צפוי עם יציאת כעשר מטפלות העובדות בגיל הרך לחופשות לידה ועבודה של חצאי ימים. נצטרך אז לבנות את ימי העבודה לא במעט על ידי שתי חברות שישלימו אחת את השנייה.

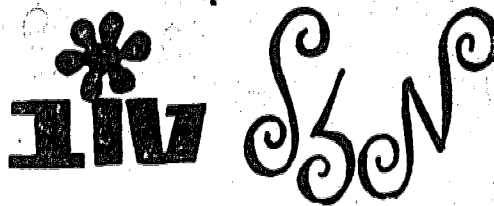
כיום יש לנו 15 קבוצות פעוטים וגנון. כשהפעוטון ה-16 ייפתח עוד החודש.

בגנים רוב הגנים מסודרים בעת האחרונה מבחינת הצוות, אך לא מבחינת החחזיונות לעתיד. אין גן שבו לא צפויים שינויים בזמן הקרוב. הצוותים בגנים תוגברו על ידי בנוח צעירות כשבכל גן גם חברה קצת יותר בוגרת ומנוסה. מחכים עתה לשרכה של רינה לגן אלון וכניסתה של ברכה לגן אורן. בגן הדר ממשיך שושה בשנה הבאה את עבודתה וכן ממשיך רחל בגן דקל.

לאחר הסכמתו של ד"ר פלד להדריך את צוות המטפלות בגיל הרך, ולאחר שהתוכנית אושרה במזכירות עומדים אנו להפגש אתו על מנת לברר ולסכם את דרכי הפעולה ולהחנות חוכניה עבודה. הכוונה במיפגשים אלה היא - להגיע ליחיד מודעות והתעמקות במקצוע החינוך וכן להגיע ליצירת גוף מעולה של מחנכות שבעזרת הפגישות יוכלו להוות גם כוח חינוכי ער. ישנה אפשרות לשתף בפגישות אלו את ציבור ההורים וכלל החברים. הפגישות תיערכנה פעם בשבוע על חשבון הפסקת הצהרים של המטפלות. ד"ר פלד יקדיש את שעות הבוקר לביקור בקבוצות ולשיחות אישיות עם המטפלות וכן עם הורים. יש לציין בשמחה שלמרות שהנסיון הזה הוא די ראשוני ובמיוחד אצלנו - הוא נחשב בהכנה וזכה לאישור המזכירות.

פוריה

לאתר וחגי גבע
להולדת דליה
לשרה ולאליקום ולכל המשפחה
להולדת הנכדה

ברכה חמה לישעיהו בן-אהרן על הישגיו בליפוח השח-מט. הוא השיג באלפיות הפועל (דרגה ב') 8,5 נקודות וזכה במקום שני מחוץ 62 משתתפים בבית. במקום הראשון זכתה עולה מברה"מ (גם היא עם 8,5 נקודות) שהיתה אלופת הנוער באוקראינה ואחר כך בברה"מ. החחרות החקיימה בנתניה במסגרת משחקי השח-קיס השנתיים.

לפני ארבעים שנה

התאריך: כ"ב חמוז תרצ"ג - יום השלושים למותו של חיים אורלזוורוב.

המקום: וואדי חווארית, הנקודה ההתישבותית של קיבוץ ג' המאוחד.

נטיעה חגיגית של עיגול אורלזוורוב. הכרזה חגיגית על שמה החדש של הנקודה: גבעת-חיים על שמו של חיים אורלזוורוב. הנואם ישראל גלר:

"אין אנו מבטאים אלא את זעקתה של חנועה הפועלים כולה. מאז יום האסיון לא שקט ליבנו וכולנו בישוב היהודי איננו מוצאים מנוח לעצמנו. בהכרתנו הצלולה יודעים אנו שאין כל אמצעי שאפשר לבטא בו את חייו של חברנו הדגול, כי אין כפרה ואין חמורה לאבידה זו לא לחנועה, לא לידידיו ולא למשפחתו!

אף על פי כן מחפשים אנו דרך להביא לביטוי כלשהו את כאבנו ויגוננו. אנו מבקשים על ידי המעשה היוצר להנציח רוחו הגדולה בתוכנו ולהקל על כאבנו ולמתן את זעמנו. אמנם יודעים אנו כי לא תהיה בזאת נחמה - כי נחמה על המוות הזה לא תתכן - אולם רוצים אנו לתת ביטוי להרגשותינו על ידי מעשה חיובי. חייו של האדם בחלד הנם קצרים וחולפים ואילו הרעיון והמאמץ להגשמתו אינם בהכרח ארעיים וחולפים. איש מאתנו אינו יודע איזה סכנות אורבות לחייו כפרט אולם כולנו יודעים מהן הסכנות האורבות למפעלנו ולמפעלה של חנועה הפועלים כולה בארץ הזאת. על כן חייבים אנו לעשות מעשים בהם יתגשמו השאיפות שבאמונתנו הגדולה.

אנו רוצים שהנטיעה שאנו נוטעים היום תהיה כזאת. אנו רוצים לקוות שנטיעה זו תכה שורשים, תעלה ותצמח ושרל הישוב שלנו יכה שורשים כאן ויתפתח ולא יהיה ארעי וחולף, כי ישובנו ייבנה כעדות לאמונה ברעיונות חנועתינו.

חיים אורלזוורוב נפל כנפול עץ שנכרת, אולם אי אפשר לכרות את רעיונו ואת רוחו. ואלה יגנו עלינו כחומה מפני הסכנות האורבות לנו.

כיום אנו מנוצלים על ידי אחרים, ובחיי יום יום שלנו הננו דלים בחומר. אולם קשרנו את חיינו לארצנו זו - הארץ הקטנה והצנועה ובשבילנו קיימת הארץ לא במציאות כפי שהיא כיום אלא כפי שאנו מבקשים לראותה על פי אמונתנו. הישוב שלנו יהווה לבנה בשכת הלבנים הרבות בבניין הארץ - אוחו בניין לא הקדיש חיים אורלזוורוב את כל חייו. המפעל שלנו כאן ישמש לנו ולבנינו הבאים אחרינו כזכרון וכעדות".

הערה: המקור העברי של הדברים אבד וכאן ניחנים הדברים מחורגמים מגרמנית.

ערב משותף עם גבעת-חיים איחוד מוקדש לזכרו של חיים אורלזוורוב במלאות ארבעים שנה להרצחו - יתקיים הערב (ה-30 ביוני) בשעה 9.51 באולם "בית וינה". הציבור מוזמן.

מצב הולעז (חשובה לשאלתו של פרנסו)

לאחר בדיקה התברר כי המועצה האיזורית אחראית לגלעד. מובא בזה מכתבו של ראש המועצה הח' בן-צבי מיום 3 באפריל 1973, שנכתב כחשובה על פנייתו של צבי מנבר בנידון.

לכבוד מזכירות גבעת-חיים המאוחד. ח.נ.

הנדון: החזקת הגלעד

מכתבכם מיום 18.3.73

אנו מודעים למצב הגלעד. אין זה סוד כי הוא הוקם בשטח שאינו נוח ביותר לטיפול מתמיד, וביחוד לאחר שנתברר כי הוא מרוחק מגישה נוחה אליו וכן הוקם בשטח טופוגרפי לא נוח ביותר. אנו עושים כמיטב יכולתנו לטפל בו ובימים הקרובים יכוסח השטח וייעשו תיקונים בו.

אין באפשרותנו להשקיע עשרות אלפי לירות על מנת לעשות תשתית נוספת למסדרים מאחר והתשתית שקעה עקב מבנה הקרקע וכן לסלול שביל מהכביש האיזורי לגלעד - דבר אשר ספק אם יחזיק זמן רב.

היתה הצעה להעביר את הגלעד לקירבת הכביש האיזורי בין גבעת-חיים לעין-החורש - וגם זו לא הצעה מעשית.

אנו עושים הכל על מנת לטפל בגלעד ומקדישים לכך תשומת לב מכסימלית.

ב"ח
חיים בן-צבי
ראש המועצה

שבתי פוס